

V Top Dogs by se diváci měli smát skrze slzy

Rozhovor s režisérem Grzegorzem Kempinkym

V Aréně už pracuješ potřetí – neláká tě poznat i jiné české divadlo?

„Bylo by to milé, protože já jsem do Česka zamilovaný. Do českého divadla, českých herců, českých her a do knedlíků. Ale Aréna je nejlepším divadlem v republice, takže si nemám na co stěžovat.“

Pořád tě to tady baví?

„Určitě. Pokaždé děláme úplně jiný žánr, což vyžaduje jiný přístup ode mě i od herců. Zkoušení v Aréně mi vždycky hrozně moc dá, učím se tady. Top Dogs jsem už dělal v Polsku, ale tady z toho vychází úplně jiná inscenace a já v tom textu díky hercům odkrývám nové věci. A tím, že už spolu děláme potřetí, tak se nám spolu lépe komunikuje, cesta ke konsenzu je kratší. Je to jako ve vztahu – vše už není nové, ale zase se postupuje někam výš. Zezačátku jsme se opečovávali jako páreček milenců, ale teď už je to jako dobré manželství, kde je láska, ale i přátelství.“

Přeci jen - tím, že jsi Top Dogs už inscenoval, netlačíš herce do nějaké hotové představy?

„Herci hrozně moc nabízejí, inscenace bude mnohem hlubší, lidštější a osudy postav se mě začínají bezprostředně dotýkat. Obsazení jsem dělal tak, aby bylo typově jiné, než jsem měl v Polsku. Aby ti lidé s sebou nesli jiná témata a překvapili mě. Ta inscenace je mnohem herečtější, zatímco ta polská byla formálnější. Herci tady mnohem více sami vytvářejí své role.“

O čem jsou Top Dogs? Můžeš tu hru přiblížit?

„Ta hra je o tom, co nás všechny čeká. Tedy svět velkých společností, ten horor ultra kapitalismu, který vytváří obludné prázdno v myslích a emocích lidí. Konkrétně jde o příběhy lidí, kteří byli propuštěni z práce, přičemž zastávali ty nejvyšší řídicí funkce. Nyní se ocitají v agentuře, která jim má pomoci najít práci, v tzv. outplacementu. Ale i tato agentura je součástí firmy - má amortizovat šok, posílit psychiku, atd. atd. Kdyby ale opravdu šlo o skutečnou terapeutickou pomoc, ti lidé by po jejím skončení byli obohaceni a hledali v životě jiné cíle. Tohle je ale korporátní terapie, která má šroubek, který někde ze stroje vypadl, vyčistit a vsadit zpět, jen na jiném místě. Totální brainwashing. Z tohoto pohledu jsou Top Dogs velice sadomasochistickou hrou, kde se diváci smějí skrze slzy.“

Jaký je svět Top Dogs? A čím může být zajímavý svět manažerů pro člověka, který tomuhle světu čísel a cizích výrazů vůbec nerozumí?

„Už když zajdeme do McDonalda, tak máme co do činění s velkou korporací, při sledování komerční televize jsme konfrontováni s velkou společností, na každém rohu je nějaká banka. A jejich mechanismy fungují na stejných principech – jak vytáhnout z obyvatel co nejvíce

peněz, ať už se to děje pod různými nálepkami nebo pod rouškami nadací apod. Máme co do činění s globálním marketingem, kterého jsme, ač chceme či ne, součástí. Velké korporace čím dál víc požírají malé obchody, drobné podnikatele. Tato monstra útočí na obyčejného, malého obyvatele na každém kroku, a tak stejně jejich management požívá a vyplivuje i své top manažery. Stejná kola, která ti přinesou něco příjemného nebo tě vynesou na vrchol, tě i stáhnou dolů.“

Zrovna v Ostravě je spousta nezaměstnaných, kteří ovšem nikdy neměli pohádkové platy jako postavy ve hře – nebude to působit jako provokace?

„Inscenace by neměla působit jako červený hadr na býka, spíš jako výstražný praporek. Abychom si vše výše řečené uvědomovali - i proto, že s těmito korporacemi budeme mít co do činění stále více. Aby diváci viděli, jak to v takové společnosti opravdu vypadá.“

Ty jsi někdy byl v pozici „vyhozeného“ z práce?

„Byl jsem vyhozený z vysoké školy, kde jsem učil. Nejprve to byl šok, nicméně pak se ukázalo, že to byla spása. Byl jsem nevolníkem daného systému, sice ne korporátního, ale akademického, který mi neumožňoval věnovat se tvorbě. A loni mě propustili z divadla, kde jsem působil přes deset let. Přišel nový ředitel, který se cítil ohrožený tím, že mě považoval za lepšího režiséra než je sám. Přičemž on je herec, který si myslí, že je režisér. Ale já jsem tušil, že mě bude chtít vyhodit, takže jsem vše zařídil tak, že mě vyhodil na základě mých vlastních podmínek. A znovu to bylo znovuzrození a uvolnění. A nikdy jsem nebyl tak zaměstnaný, jak po propuštění z práce. Důležité v obou případech pro mě bylo vědomí, že osoby, které se o mé propuštění postaraly, mají problém se sebou, ne se mnou.“

Jak fungují Top Dogs na diváky v Polsku?

„Dělal jsem je v malém divadle v malém městě Zabrze. Když jsme začínali zkoušet, herci se mě ptali, pro koho to budeme hrát, když tam žádné boháče nemají. A ukázalo se, že na tuhle komedii je pokaždé plný sál. Ty mechanismy fungují na každého, i na obyčejného diváka, který nemusí být top manažerem. A lidé se také rádi podívají na to, jak se někomu, kdo je nebo byl nahoře, zrovna moc dobře nedaří, to je lidské.“

Hercům jsou v textu ponechána jejich vlastní jména – proč? Máš pocit, že se to nějak projevilo na jejich práci, když se nemohou „schovat“ za postavu?

„Pro herce je skutečně těžké, hrát pod svým vlastním jménem. A protože jsem Top Dogs chtěl udělat jako co nejpravdivější terapeutické sezení, nehrají pod jmény postav. Ale samozřejmě to neznamená, že jsou stejní jako postavy, které pod svými jmény ztvárňují. Pro herce je tohle situace, která je paradoxně otevírá. Musí sáhnout hlouběji a vylovit třeba i jiné části své osobnosti, můžeme je vidět i jinak, než jsme běžně zvyklí.“

Ta hra není příliš o vztazích, spíš jde o úryvky příběhů, které jednotlivé postavy vyprávějí – jak inscenovat takový text – aby nepůsobil jako sled jednotlivých „čísel“.

„Je to zvláštní druh materiálu, kde tah vyprávění není lineární. Navíc já jsem ještě scény z původního textu popřehazoval tak, aby nešlo o dokumentární divadlo. Vidíme tak jen úryvky z dějů, a herec si musí sám v sobě doplnit tu cestu, kterou postava projde. To na něj klade velké nároky a vyžaduje hodně vlastního vkladu. A jako klíč, který to vše sjednocuje, je právě ta forma psychoterapie. Hodně také pomáhá hudba, kterou napsal kolega, který není hudební skladatel, ale pracuje v divadle jako informatik.“

Jaké pocity by měli Top Dogs v divácích vyvolat?

„Chtěl bych, aby se diváci smáli a jakmile vyjdou z divadla, aby se pozastavili nad tím, čemu se vlastně smáli.“

Ptala se Alice Taussiková